ZÁKON O ZDRAVOTNÍCH SLUŽBÁCH A PODMÍNKÁCH JEJICH POSKYTOVÁNÍ (ZÁKON O ZDRAVOTNÍCH SLUŽBÁCH)

zákon č. 372/2011 Sb., ze dne 6. listopadu 2011

Ve znění:
zák. č. 167/2012 Sb., zák. č. 437/2012 Sb., zák. č. 66/2013 Sb., zák. č. 303/2013 Sb., zák. č. 60/2014 Sb., zák. č. 205/2015 Sb., zák. č. 47/2016 Sb., zák. č. 126/2016 Sb., zák. č. 147/2016 Sb., zák. č. 189/2016 Sb., zák. č. 192/2016 Sb., 264/2016 Sb., zák. č. 298/2016 Sb., zák. č. 65/2017 Sb., zák. č. 183/2017 Sb., zák. č. 193/2017 Sb., zák. č. 206/2017 Sb., zák. č. 251/2017 Sb., zák. č. 290/2017 Sb., zák. č. 44/2019 Sb., zák. č. 45/2019 Sb., zák. č. 111/2019 Sb., zák. č. 255/2019 Sb., zák. č. 262/2019 Sb., zák. č. 277/2019 Sb., zák. č. 165/2020 Sb., zák. č. 261/2021 Sb., zák. č. 326/2021 Sb., zák. č. 363/2021 Sb., zák. č. 371/2021 Sb., zák. č. 374/2021 Sb., zák. č. 412/2023 Sb.

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

ČÁST PRVNÍ

ZÁKLADNÍ USTANOVENÍ

§ 1
[Předmět úpravy]

Tento zákon upravuje zdravotní služby a podmínky jejich poskytování a s tím spojený výkon státní správy, druhy a formy zdravotní péče, práva a povinnosti pacientů a osob pacientům blízkých, poskytovatelů zdravotních služeb, zdravotnických pracovníků[1), 2)], jiných odborných pracovníků[2)] a dalších osob v souvislosti s poskytováním zdravotních služeb, podmínky hodnocení kvality a bezpečí zdravotních služeb, další činnosti související s poskytováním zdravotních služeb a zapracovává příslušné předpisy Evropské unie.[3)]

[1)] Zákon č. 95/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta, ve znění pozdějších předpisů.

[2] **Zákon č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních), ve znění pozdějších předpisů.**

[3] **Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/24/EU ze dne 9. března 2011 o uplatňování práv pacientů v přeshraniční zdravotní péči.**

Z důvodové zprávy:
Předmět nové právní úpravy je vymezen tak, aby podmínky poskytování zdravotních služeb byly upraveny uceleně jedním zákonem. Návrhem zákona není dotčena působnost jednotlivých zřizovatelů zdravotnických zařízení, nově poskytovatelů zdravotních služeb.

Přehled výkladu:
I. Obecně
II. Sněmovní tisk 512/0

I. Obecně

Zákon o zdravotních službách jakožto zdravotnickoprávní kodifikace je výsledkem nejen společenských změn, ale též reakcí na přijetí Úmluvy o lidských právech a biomedicíně (č. 96/2001 Sb. m. s.) do českého právního řádu na podzim roku 2001. Tehdy platná právní úprava zejména v podobě zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, zaznamenala doslova reformní úder shora. Úmluva je totiž mezinárodní a lidskoprávní smlouva podle č. 10 Ústavy České republiky. Jedná se proto o pramen práva nadaný aplikační předností. Pokud mezinárodní smlouva stanoví něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva. Úmluva vytvářela přirozený tlak na výklad klíčových institutů a zákon o péči o zdraví přes všechny své četné novelizace nemohl se svým hodnotovým fundamentem dlouhodobě obstát. Koneckonců, sama důvodová zpráva ve své obecné části lakonicky poznamenává: právo lidu je nahrazeno právem pacienta. Záhy po ratifikaci Úmluvy se proto započal proces reformy zdravotnického práva, nejprve v podobě přijetí některých zvláštních zákonů a novelizačního úsilí, který vrcholí přijetím komentovaného zákona. Vznikla nám tak nová úprava s antropocentrickým pojetím odpovídající postmodernímu hodnotovému proudu, zároveň jde o organizační předpis na úseku zdravotnictví, takže lze na zákon o zdravotních službách pohlížet primárně a majoritně jako na předpis veřejného práva.

Nejen tento pohled lze při obecném popisu zákona nabídnout. Zákon o zdravotních službách byl přijat v trojlístku norem společně se zákonem o specifických zdravotních službách a zákonem o zdravotnické záchranné službě. Šlo o výsledek reformních snah politických reprezentací po přelomu tisíciletí, kdy se nakonec podařilo přijmout alespoň část nové a potřebné právní úpravy. Příkladem nenaplněných ambicí zůstává třeba nadále platný a účinný zákon o veřejném zdravotním pojištění č. 48/1997 Sb., který byl na sklonku 20. století přijímaný jako prozatímní výsledek politického konsensu s účinností původně na jeden rok, aby se vypracovala lepší a kvalitnější norma. Je tak zřejmé, že legislativní výzvy nás v oblasti zdravotních služeb a jejich úhrad nadále čekají.

V jistém smyslu dovršením procesu reformy zdravotnického práva pak bylo přijetí platného občanského zákoníku, který stanoví obecné podmínky pro zásahy do tělesné integrity člověka a poprvé přináší samostatný smluvní typ, na jehož základě je v praxi poskytována velká většina zdravotních služeb, tj. smlouvu o péči o zdraví. Tím byla stvrzena

soukromoprávní povaha vztahu lékaře (či spíše poskytovatele zdravotních služeb) a pacienta jako dvou rovnoprávných subjektů, které dobrovolně vstupují do smluvního vztahu, aniž by jedna strana mohla druhou (s výjimkou zákonem taxativně vymezených okolností) do něčeho jednostranně nutit. Ačkoli v obecné rovině má zákon o zdravotních službách jako zvláštní předpis před občanským zákoníkem přednost, v některých konkrétních otázkách je právní úprava obsažená v civilním kodexu natolik detailní, že se uplatní i vůči zákonu o zdravotních službách.

Mezi oběma stěžejními předpisy dochází k určitému terminologickému zdvojení. Tam, kde zákon o zdravotních službách používá pouze termín pacient, hovoří občanský zákoník o ošetřovaném. Mnohem významnější je, že zatímco zákon o zdravotních službách používá právě pojem zdravotní služba a jako jeho obsahovou podmnožinu pojem zdravotní péče, občanský zákoník hovoří o péči o zdraví. V průběhu přípravy zákona o zdravotních službách byl jeho název intenzivně diskutován. Pojem zdravotní péče, obsažený v názvu předchozího zákona (tj. zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu), byl shledáván příliš paternalistickým na to, aby byl bez dalšího přijat předpisem, jehož účelem byl odklon od paternalismu. Péče (latinsky *cura*) totiž podle navrhovatelů zákona o zdravotních službách implikuje nadřazenost postavení jedné (pečující) strany nad druhou (o kterou je pečováno, tedy která je vlastně více či méně pasivním příjemcem péče). Naproti tomu v pojmu služby bylo spatřováno zdůraznění rovného soukromoprávního postavení stran: služba je zpravidla poskytována za úplatu mezi dvěma smluvními stranami, jejichž práva a povinnosti si vzájemně odpovídají.

Práce na návrhu nového občanského zákoníku mezitím vycházely z tehdy platného zákona o péči o zdraví lidu a pojem péče o zdraví tak byl zvolen v zájmu terminologické jednoty mezi právními předpisy. Když byl vydán zákon o zdravotních službách, zákonodárce již s ohledem na rozsah občanského zákoníku a již běžící legislativní proces nestihl příslušnou terminologii opravit. Výsledkem je tak sémantická dichotomie, která nicméně přece jen má jednu výhodu: připomíná totiž, že péče o zdraví ve smyslu civilního kodexu zahrnuje také některé služby, na něž zákon o zdravotních službách nedopadá, resp. které nepředstavují zdravotní služby ve smyslu tohoto zákona, např. řadu léčitelských praktik. Obsahově se nicméně úprava v obou zákonech velmi podobá, přičemž je vedena stejnými základními principy, kdy do centra pozornosti staví pacienta a hodnotu jeho autonomie vůle.

Právní úprava obsažená v zákoně o zdravotních službách vymezuje zejména zdravotní služby a podmínky pro jejich poskytování, práva a povinnosti subjektů poskytujících zdravotní služby (poskytovatelů zdravotních služeb), práva a povinnosti zdravotnických pracovníků a práva a povinnosti pacientů. Účelem bylo, jak již je výše naznačeno, vymezit postavení pacienta tak, aby se stal hlavním účastníkem procesu poskytování zdravotních služeb se zdůrazněním jeho individuálních potřeb. Zákon o zdravotních službách tak českému zdravotnickému právu přináší úpravu, kterou lze řadit po boku vyspělých právních řádů reflektujících společenský, ekonomický i právně-filosofický či etický vývoj uplynulých dekád.

II. Sněmovní tisk 512/0

Sněmovní tisk 512/0 s úpravami komentovaného ustanovení nepočítá.

§ 2
[Definice základních pojmů: poskytovatel zdravotních služeb, zdravotní služby a zdravotní péče]

(1) Poskytovatelem zdravotních služeb se rozumí fyzická nebo právnická osoba, která má oprávnění k poskytování zdravotních služeb podle tohoto zákona.

(2) Zdravotními službami se rozumí

a) poskytování zdravotní péče podle tohoto zákona zdravotnickými pracovníky[1), 2)], a dále činnosti vykonávané jinými odbornými pracovníky[2)], jsou-li tyto činnosti vykonávány v přímé souvislosti s poskytováním zdravotní péče,

b) konzultační služby, jejichž účelem je posouzení individuálního léčebného postupu, popřípadě navržení jeho změny nebo doplnění, a další konzultace podporující rozhodování pacienta ve věci poskytnutí zdravotních služeb prováděné dalším poskytovatelem zdravotních služeb (dále jen „poskytovatel“) nebo zdravotnickým pracovníkem, kterého si pacient zvolil,

c) nakládání s tělem zemřelého v rozsahu stanoveném tímto zákonem, včetně převozu těla zemřelého na patologicko-anatomickou pitvu nebo zdravotní pitvu a z patologicko-anatomické pitvy nebo ze zdravotní pitvy prováděné poskytovatelem podle zákona o pohřebnictví[4)],

d) zdravotnická záchranná služba[5)],

e) zdravotnická dopravní služba, jejímž účelem je

1. přeprava pacientů mezi poskytovateli nebo k poskytovateli a zpět do vlastního sociálního prostředí, je-li to nezbytné k zajištění poskytnutí zdravotních služeb,

2. rychlá přeprava zdravotnických pracovníků k zabezpečení neodkladné péče u poskytovatele,

3. přeprava osob včetně zemřelého pacienta související s prováděním transplantací, neodkladná přeprava tkání a buněk určených k použití u člověka, přeprava léčivých přípravků, krve a jejích složek a zdravotnických prostředků nezbytných pro poskytnutí neodkladné péče nebo přeprava dalšího biologického materiálu,

f) přeprava pacientů neodkladné péče, kterou se rozumí jejich přeprava mezi poskytovateli výhradně za podmínek soustavného poskytování neodkladné péče během přepravy,

g) zdravotní služby v rozsahu činnosti odběrových zařízení nebo tkáňových zařízení podle jiných právních předpisů upravujících postupy pro zajištění jakosti a bezpečnosti lidských orgánů, tkání a buněk[6)],

h) zdravotní služby v rozsahu činnosti zařízení transfuzní služby nebo krevní banky podle právního předpisu upravujícího výrobu transfuzních přípravků, jejich skladování a výdej[7)],

i) protialkoholní a protitoxikomanická záchytná služba[52)] (dále jen „záchytná služba“).

(3) Zdravotními službami se rovněž rozumí specifické zdravotní služby podle zákona o specifických zdravotních službách, zdravotní služby podle zákona upravujícího transplantace nebo zákona upravujícího umělé přerušení těhotenství[8)].

(4) Zdravotní péčí se rozumí

a) soubor činností a opatření prováděných u fyzických osob za účelem
   1. předcházení, odhalení a odstranění nemoci, vady nebo zdravotního stavu (dále jen „nemoc“),
   2. udržení, obnovení nebo zlepšení zdravotního a funkčního stavu,
   3. udržení a prodloužení života a zmírnění utrpení,
   4. pomoci při reprodukci a porodu,
   5. posuzování zdravotního stavu,

b) preventivní, diagnostické, léčebné, léčebně rehabilitační, ošetřovatelské nebo jiné zdravotní výkony prováděné zdravotnickými pracovníky (dále jen „zdravotní výkon“) za účelem podle písmene a),

c) odborné lékařské vyšetření podle zákona o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek[53].

---

[1] Zákon č. 95/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta, ve znění pozdějších předpisů.

[2] Zákon č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o nelékařských zdravotnických povoláních), ve znění pozdějších předpisů.

[4] Zákon č. 256/2001 Sb., o pohřebnictví a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

[5] Zákon č. 374/2011 Sb., o zdravotnické záchranné službě.

[6] Zákon č. 285/2002 Sb., o darování, odběrech a transplantacích tkání a orgánů a o změně některých zákonů (transplantační zákon), ve znění pozdějších předpisů.
Zákon č. 296/2008 Sb., o zajištění jakosti a bezpečnosti lidských tkání a buněk určených k použití u člověka a o změně souvisejících zákonů (zákon o lidských tkáních a buňkách), ve znění pozdějších předpisů.

[7] Zákon č. 378/2007 Sb., o léčivech a o změnách některých souvisejících zákonů (zákon o léčivech), ve znění pozdějších předpisů.

[8] Zákon č. 285/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů.
Zákon č. 66/1986 Sb., o umělém přerušení těhotenství.

[52] Zákon č. 373/2011 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

[53] Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek.

Z důvodové zprávy:

Zákon definuje pojem zdravotní péče, který není v současné době žádným právním předpisem stanoven a zavádí nový pojem, kterým jsou „zdravotní služby“. Pojem zdravotní služby je pojem vztahující se k poskytování zdravotní péče; poskytování zdravotní péče je možné pouze jako poskytování zdravotních služeb a opačně – poskytování zdravotních služeb je definováno jako poskytování zdravotní péče a dalších odborných činností podle tohoto zákona, a to vlastním jménem a na vlastní odpovědnost poskytovatele zdravotních služeb. Uvedené definice zabraňují možnosti poskytování zdravotních služeb (tedy i zdravotní péče) mimo režim tohoto zákona; neoprávněné poskytování bude postihováno podle stupně závažnosti.

Zdravotní služby je pojmem širším než je pojem zdravotní péče. Zdravotní péče zahrnuje jednotlivé zdravotní výkony a další činnosti směřující zejména k předcházení, odhalení, odstranění nemoci, ke zlepšení zdravotního stavu, pomoci při reprodukci a porodu. Současně však existují další činnosti, např. konzultační služby, zdravotnické dopravní služby, zdravotnická záchranná služba, nakládání

s tělem zemřelého, které úzce souvisejí s poskytováním zdravotní péče. Soubor všech těchto činnosti je zahrnut pod definici zdravotních služeb.
Zdravotnické dopravní služby jsou určeny zejména k přepravě pacientů mezi poskytovateli, k poskytovateli a zpět do vlastního sociálního prostředí a dále slouží např. k přepravě krve, orgánů, léčivých přípravků nebo zdravotnických prostředků mezi jednotlivými poskytovateli zdravotních služeb.
Zcela nově je definována přeprava pacientů neodkladné péče, která představuje tzv. sekundární převozy pacientů mezi poskytovateli, a to za podmínky poskytování neodkladné péče během transportu. Tyto sekundární převozy v současné době zajišťovala zdravotnická záchranná služba, jejímž primárním úkolem je ale zajišťování přednemocniční neodkladné péče. Dále tuto činnost v současné době zajišťuje provozovatel dopravní zdravotní služby, který by musí mít pro tuto činnost odpovídající (náročnější) věcné a technické vybavení.
Mezi zdravotní služby patří i konzultační služby, které jsou poskytovány v rámci jednotlivých oborů a slouží zejména k posouzení navrhované léčby a k rozhodování pacienta ve vztahu k navrhovaným zdravotním službám. Jako samostatná služba nabývají na významu s právem pacienta na názor jiného poskytovatele.

Přehled výkladu:

I. Obecně
II. Poskytovatel zdravotních služeb
III. Zdravotní služby
IV. Zdravotní péče
V. Sněmovní tisk 512/0

I. Obecně

Zákon ve svých úvodních ustanoveních definuje základní pojmy, o něž se opírají stěžejní koncepty platné právní úpravy a bez jejichž jasného obsahu by tuto úpravu vůbec nebylo možné použít. V § 2 nalézáme definici zcela zásadních pojmů: je principiálně vymezeno, kdo je poskytovatelem zdravotních služeb, a jsou rozlišeny pojmy zdravotních služeb a zdravotní péče.

II. Poskytovatel zdravotních služeb

Poskytovatel zdravotních služeb je lakonicky definován jako osoba, která má oprávnění k poskytování zdravotních služeb podle části třetí (§ 15 až 27) zákona o zdravotních službách, tedy formálním způsobem (skrze získané oprávnění), nikoli materiálně (skrze skutečný výkon této činnosti). Pro většinu poskytovatelů je toto oprávnění udělováno krajským úřadem, v jehož správním obvodu se nachází zdravotnické zařízení, ve kterém bude poskytovatel poskytovat zdravotní služby. Poskytovatel nesmí poskytovat zdravotní služby, které nejsou v jeho oprávnění uvedeny. Výjimky, v nichž je dovoleno poskytovat zdravotní služby bez příslušného oprávnění, stanoví § 11 odst. 2 ZZS a patří mezi ně mj. poskytování odborné první pomoci nebo poskytování zdravotních služeb v zařízeních sociálních služeb podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

Poskytovatelem zdravotních služeb může být osoba právnická i fyzická. V prvním uvedeném případě není nijak blíže určena forma této právnické osoby. V praxi nicméně mají poskytovatelé zdravotních služeb zpravidla jednu z následujících forem:

– **Příspěvková organizace státu** – tuto formu mají fakultní nemocnice, ale také řada dalších nemocnic a léčebných ústavů včetně těch zřizovaných Ministerstvem obrany

(např. Ústřední vojenská nemocnice) nebo Ministerstvem spravedlnosti (srov. komentář k § 15 ZZS).

- **Příspěvková organizace kraje** – příkladem jsou zdravotnické záchranné služby, které jsou v České republice organizovány na principu územního rozdělení jednotlivých krajů; rovněž velmi častá forma větších nemocnic, je ovšem potřeba mít na paměti, že vedle příspěvkových organizací kraje existuje řada „krajských" nemocnic, které mají podobu obchodní společnosti (nejčastěji akciové společnosti), jejímž společníkem (akcionářem) je kraj.
- **Příspěvková organizace obce** – např. relativně menší městské nemocnice či poliklinik.
- **Akciová společnost** – typická forma pro velké nemocnice, které nejsou příspěvkovou organizací státu či kraje. V České republice působí mnoho soukromě provozovaných nemocnic. Někteří poskytovatelé s formou akciové společnosti jsou nicméně krajem většinově nebo zcela vlastněni.
- **Společnost s ručením omezeným** – forma typická pro poskytovatele ambulantní péče, kteří např. provozují menší ordinaci s několika zaměstnanci a zvolili si formu obchodní společnosti, spíše než aby poskytovali zdravotní služby jako fyzické osoby.
- **Další formy, např. evidované církevní právnické osoby** – z dalších forem patří mezi typičtější evidované církevní právnické osoby, které často poskytují lůžkovou následnou péči (typu léčby dlouhodobě nemocných pacientů), někdy také péči hospicovou, současně v některých případech provozují nemocnice s operativou (např. Nemocnice Milosrdných sester sv. Karla Boromejského v Praze, dříve známá jako nemocnice pod Petřínem, nabízí akutní péči, operativu v několika oborech a aktuálně plánuje otevření urgentního příjmu).

Fyzické osoby jsou pak nejčastěji poskytovateli ambulantních služeb. Typicky si lze představit poskytovatele v oboru všeobecné praktické lékařství, praktické lékařství pro děti a dorost nebo ambulantního specialistu (kardiologa, neurologa apod.), který svoji profesi vykonává relativně samostatně ve vlastní ordinaci.

Oproti předchozí právní úpravě v zákoně o péči o zdraví lidu dnes již pojem zdravotnické zařízení neoznačuje osobu, která poskytuje zdravotní služby: tuto osobu zákon označuje pouze termínem poskytovatel zdravotních služeb. Pojem zdravotnické zařízení na základě § 4 odst. 1 ZZS označuje toliko prostory určené pro poskytování zdravotních služeb. Objevuje-li se občas stále používání tohoto pojmu ve smyslu subjektu poskytujícího zdravotní péči (např. „lékař je zaměstnancem zdravotnického zařízení", „zdravotnické zařízení bylo žalováno o náhradu újmy na zdraví" apod.), jde o terminologicky nesprávné vyjádření.

III. Zdravotní služby

Zdravotní služby představují zcela klíčový pojem zákona o zdravotních službách, a to už proto, že vymezují okruh činností, na které tento zákon dopadá. Sám pojem zdravotních služeb byl do českého právního řádu zaveden právě zákonem o zdravotních službách s nabytím jeho účinnosti dne 1. 4. 2012, kdy nahradil pojem péče o zdraví (jakkoli zdravotní péče v terminologii zákona zůstala zachována, byť s omezeným rozsahem svého záběru). Tato terminologická změna zdůraznila rovnost mezi poskytovatelem a lékařem a autonomii vůle pacienta, který již není podřízen lékaři v rámci paternalistického vztahu, ale naproti tomu vystupuje jako partner lékaře, jehož služby využívá.

Zákon o zdravotních službách definuje zdravotní služby v § 2 odst. 2 a 3. Nejprve přináší seznam konkrétních služeb, které mají povahu služeb zdravotních.

V praxi největší objem zdravotních služeb představuje **poskytování zdravotní péče podle tohoto zákona zdravotnickými pracovníky** (tj. lékaři podle zákona o lékařských povoláních a dalšími zdravotníky podle zákona o nelékařských povoláních). Zdravotní péče je vymezena v odstavci čtvrtém stejného zákonného ustanovení (srov. komentář níže). Zdravotní služby představují také činnosti vykonávané jinými odbornými pracovníky (tedy odborníky, kteří nevykonávají zdravotnickou profesi), jsou-li tyto činnosti vykonávány v přímé souvislosti s poskytováním zdravotní péče.

Zdravotní službou jsou také **konzultační služby**, které jsou pacientovi poskytovány na základě tzv. práva na druhý názor [srov. § 28 odst. 3 písm. c) ZZS]. Konzultační službu si pacient může vyžádat u poskytovatele zdravotních služeb nebo zdravotnického pracovníka odlišného od toho, který pacientovi poskytuje ostatní zdravotní služby. Účelem je posouzení individuálního léčebného postupu navrženého jiným poskytovatelem, příp. poskytnutí další konzultace podporující rozhodování pacienta, např. odborného „druhého názoru" na interpretaci výsledků vyšetření za pomoci zobrazovacích metod apod. Právo na druhý názor nicméně nezahrnuje duplicitu vyšetření. Sama konzultační služba není hrazena z veřejného zdravotního pojištění.

Do kategorie zdravotních služeb dále spadá mj.:

- nakládání s tělem zemřelého včetně převozu těla zemřelého na patologicko-anatomickou pitvu nebo zdravotní pitvu a z patologicko-anatomické pitvy nebo z této pitvy,
- činnost zdravotnické záchranné služby dle zákona o zdravotnické záchranné službě,
- zdravotnická dopravní služba, jejímž účelem je přeprava pacienta mezi poskytovateli či mezi poskytovatelem a vlastním sociálním prostředím, rychlá přeprava zdravotnických pracovníků (např. mezi odlišnými zdravotnickými zařízeními) k zabezpečení neodkladné péče u poskytovatele a rovněž přeprava osob včetně zemřelého pacienta související s prováděním transplantací; do úkolů zdravotnické dopravní služby spadá nejen doprava osob a zemřelých těl, ale také neodkladná přeprava tkání a buněk určených k použití u člověka, přeprava léčivých přípravků, krve a jejích složek a zdravotnických prostředků nezbytných pro poskytnutí neodkladné péče, eventuálně i přeprava dalšího biologického materiálu,
- přeprava pacientů neodkladné péče, kterou se rozumí jejich přeprava mezi poskytovateli, pokud při ní dochází k soustavnému poskytování neodkladné péče během přepravy,
- zdravotní služby v rozsahu činnosti odběrových zařízení nebo tkáňových zařízení podle transplantačního zákona a zákona o lidských tkáních a buňkách.

Odstavec třetí komentovaného ustanovení pak výslovně stanoví, že zdravotními službami se rozumí také **specifické zdravotní služby podle zákona o specifických zdravotních službách** (např. provádění asistované reprodukce, odběry krve a léčba krví a jejími složkami, genetická vyšetření, sterilizace, změna pohlaví transsexuálních pacientů, psychochirurgické výkony aj.), zdravotní služby poskytované v souvislostí s transplantacemi podle transplantačního zákona nebo umělé přerušení těhotenství podle zákona o umělém přerušení těhotenství.

S ohledem na výše uvedené jsou zdravotní služby poskytovány oprávněnými subjekty, v přímém smyslu je pacientovi poskytují zdravotničtí pracovníci (jejichž kvalifikaci upravuje zákon o lékařských povoláních a zákon o nelékařských povoláních), případně jiní kvalifikovaní pracovníci. **Do pojmu zdravotních služeb tak nespadá např. léčitelství**, tedy fenomén péče o zdraví poskytované mimo zdravotnický systém, resp. mimo mantinely vědecké